
DOSSIER

Gènere i medi ambient

Presentació

El present volum recull una selecció de les aportacions més significatives fetes al seminari internacional «Dona i medi ambient, una perspectiva de gènere: del local al global», vuitena edició del Curs Intensiu Erasmus-Sòcrates de Geografia i Gènere, celebrat a la Universitat Autònoma de Barcelona del 2 al 9 de juliol del 1998.

Aquesta xarxa internacional Erasmus-Sòcrates ha estat crucial per al desenvolupament dels estudis de gènere en geografia a totes les universitats participants i per al progrés de la perspectiva feminista en geografia a nivell europeu. La xarxa està formada per la Universitat d'Amsterdam (d'on és la coordinadora, professora Joos Droogleever-Fortuijn), la Universitat de Durham, la Universitat de Sheffield, la Universitat Tècnica Nacional d'Atenes, la Universitat de Roskilde i la Universitat Autònoma de Barcelona. El primer curs es va celebrar a Amsterdam el 1990 i s'hi van tractar aspectes teòrics i metodològics de la perspectiva feminista en geografia. El segon curs va tenir lloc a Durham el 1991 i es va centrar en les relacions de gènere i la manera com l'espai i el lloc condicionen la construcció i la reproducció d'aquestes relacions (en aquest cas, aplicat a l'espai concret del nord-est d'Anglaterra). El tercer curs es va celebrar a Bellaterra el 1993, i es va centrar en la temàtica de treball, ocupació i vida quotidiana de les dones a l'Europa del sud. El quart curs es va organitzar a Atenes el 1994 i va tractar sobre el tema de les dones a l'espai públic i en les diferents experiències al nord i al sud. La cinquena edició del curs va tenir lloc a Roskilde i es va centrar en les relacions de gènere en el desenvolupament urbà i regional en el nord i sud d'Europa. El 1996 es va celebrar el sisè curs a la Universitat de Durham amb el títol «El gènere en acció», mentre que el curs del 1997, realitzat a la Universitat d'Amsterdam, es va centrar en les experiències de les dones europees a l'espai públic. Finalment, el vuitè curs va tenir lloc a Bellaterra, a la Universitat Autònoma, el 1998, i va tractar la temàtica de dona i medi ambient a l'escala global i local.

Per diverses raons, sobretot de finançament, no és segur que aquesta xarxa d'universitats pugui tenir una continuació. Però, de tota manera, el balanç de la feina feta des de 1990 és tremendament positiu, tant per al professorat dels departaments implicats com per a tots els estudiants que han tingut oportu-

nitat de viure aquesta inoblidable experiència del curs intensiu. Efectivament, la xarxa ha estat el punt de trobada i el lloc d'inspiració per a moltes i molts de nosaltres, perquè l'estudi de la geografia i el gènere des d'una perspectiva comparativa europea ha transformat molt sovint tant les nostres perspectives teòriques com les empíriques. Els cursos intensius han estimulat extraordinàriament l'ensenyament i la recerca de gènere en el si de cada un dels departaments que hi han participat. També han motivat la cooperació de les diferents universitats implicades pel que fa a la recerca i les publicacions. En definitiva, han ajudat, en gran manera, a consolidar la dimensió europea de l'anàlisi de gènere en geografia, molt en particular posant en contacte els països del nord i del sud d'Europa i les seves diferents experiències en aquesta matèria.

El tema de «Dona i medi ambient» en què s'ha centrat aquest últim curs celebrat a Bellaterra va ser escollit per diferents raons. En primer lloc, la problemàtica relacionada amb el medi ambient és crucial en el món d'avui dia i, sobretot, en el món de demà. En segon lloc, el medi ambient és central per a la disciplina geogràfica, que ha estat definida tradicionalment com la disciplina que estudia les relacions entre «l'home i el medi ambient» o, dit d'una forma no sexista, entre la societat i el medi ambient. En tercer lloc, cal fer notar que si bé l'enfocament de gènere s'ha expandit en la geografia internacional de manera extraordinària en els últims quinze anys, s'ha portat a terme molt poca recerca sobre medi ambient des d'una perspectiva de gènere. És un repte pendent per a la geografia, i creiem que la publicació d'aquest volum pot fer servir en aquest sentit.

Diverses entitats van fer possible l'organització d'aquest últim curs a Bellaterra. A més de l'Oficina Erasmus-Sòcrates de Brussel·les, n'han estat patrocinadors l'Institut Català de la Dona, la DGICYT (Ministerio de Educación y Cultura), la Fundació Jaume Bofill, la Caixa d'Estalvis de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Hem d'agrair un altre cop a l'Institut Català de la Dona l'important ajut que ens ha donat per poder fer realitat aquesta publicació. La seva aposta clara per donar suport a tot tipus d'iniciatives acadèmiques que ajudin a fer realitat la igualtat d'oportunitats entre homes i dones fa que sempre ens hagin escoltat quan hem anat a trucar a la seva porta. I finalment, sense l'inestimable suport del nostre Departament de Geografia i l'entusiasme dels companys i companyes que més van col·laborar en la preparació del seminari i d'aquest volum, aquesta publicació que avui teniu a les vostres mans no hauria arribat mai a port.

Maria Dolors Garcia Ramon

Coordinadora General del Curs Intensiu

«Dona i medi ambient, una perspectiva de gènere: del global al local»

Octubre del 1999